
Díky prorockým a alchymistickým textům pochopíme středověké myšlení zase o něco lépe

Díky prorockým a alchymistickým textům pochopíme středověké myšlení zase o něco lépe

6. 10. 2011, autor: P. K., rubrika: i-Forum informuje

Cesta k vyšší dokonalosti prostřednictvím apokalypsy a alchymie – to je jen jedno z témat, která zazní na mezinárodní konferenci *Obscuritas in the Middle Ages*, probíhající ve dnech 6. až 8. října 2011 v Centru mediévistických studií v Jilské ulici. Ve svém pátečním příspěvku „Proroctví v alchymii a alchymie ve středověkém proroctví“ se mu bude věnovat Mgr. Pavlína Cermanová, Ph.D., která nám o něm dopředu prozradila trochu více. Sympozium připravilo Centrum s Ústavem řeckých a latinských studií UK.

Mgr. Pavlína Cermanová, Ph.D.

Proroctví v alchymii a alchymie ve středověkém proroctví. Co je pojítkem těchto kategorií?

Někteří z autorů 13. až 15. století, kteří byli nějakým způsobem ovlivněni apokalyptickým proudem myšlení, byli současně i alchymisti. Ačkoli proročké texty existují odděleně od alchymistických, v obojím jde autorům o hledání vyšší dokonalosti a čistoty. Jde o cestu k dokonalosti, kterou hledají jak alchymisté, apokalyptici, tak teologové. Očista, která se v alchymii děje chemickou reakcí, je vlastně alegorií k tomu, co apokalyptické myšlení chápe jako boj s Antikristem – tedy očistu a porážku něčeho nečistého. Alchymie se stává prostředkem boje proti Antikristovi. Máme-li v alchymii pramaterii, univerzální látku – v textu, se kterým jsem pracovala, je to konkrétně rtuť –, tak na teologické a profetické úrovni je to Kristus a Kristova krev, která vykupuje lidstvo z hříchů.

Vychází váš příspěvek pouze z jednoho textu?

Jedním z pramenů jsou proroctví františkána Jana Rupescissy, který žil v první polovině 14. století a psal proročké i alchymistické texty. Jeho texty byly v Čechách v druhé polovině 14. století do jisté míry známé, je možné, že ovlivnily takové osoby, jakou byl Jan Milíč z Kroměříže, později byly použity i pro výklad husitství.

Druhým textem je traktát z doby kostnického koncilu. V tomto německy psaném spisu o sv. Trojici je paralela vystavena explicitně. První, převážně teologicky orientovanou část, věnoval autor císaři Zikmundovi. Když pak dokončil i další části knihy, kde dominují praktické alchymistické pasáže kombinované s apokalyptickými proroctvími, dedikoval knihu jako celek Fridrichovi Hohenzollernskému. Na spise je zajímavé, že návazností na okolnosti Kostnického koncilu a roli římského krále zde na aktuálnosti nabylo i proroctví o Posledním císaři, které lze vztáhnout na Zikmunda. V pozdějších opisech z poloviny 15. století se vyskytují v textu dokonce přípisky, koho autor považoval za Antikrista. Výslovně jsou tam jmenováni Jan Hus a husité, kteří mají být nejen pomocí alchymistické transmutace poraženi.

Mgr. Pavlína Cermanová, Ph.D.

Odborné zaměření: apokalyptika ve středověku

1995–2002: studium historie na Filozofické fakultě UK v Praze (diplomová práce „Bolest a utrpení v pramenech českého středověku“)

od 2002: doktorandské studium v Ústavu českých dějin Filozofické fakulty Praha (disertační práce „Apokalyptické vize předhusitského a husitského věku“)

od 2008: Universität Konstanz; Centrum mediévistických studií Praha

od 2011: CMS Praha – Institut für Mittelalterforschung ÖAW Wien (spolupracovnice v řešení ERC-Starting Grantu „The Origins of the Vernacular Mode“)